

آیین دادرسی مدنی ۱

(رشته حقوق)

جلیل غفاری

غفاری، جلیل
آیین دادرسی مدنی ۱ (رشته حقوق)/ تألیف جلیل غفاری، [ویراست ۲] —
تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۴.
مجله، ۲۹۷ ص. — (دانشگاه پیام نور؛ ۱۱۶۲. گروه حقوق؛ ۱۳/آ)
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص. ۲۹۷.
۱. آموزش از راه دور — ایران. ۲. آیین دادرسی — ایران — آموزش برنامه‌ای. ۳.
حقوق مدنی — ایران — آموزش برنامه‌ای. الف. دانشگاه پیام نور. ب. عنوان.
۳۷۸ / ۱۷۵۰۹۵۵ LC ۵۸۰۸ / الف ۹۶۸
۱۳۸۴
کتابخانه ملی ایران
*** - ۸۴

دانشگاه پیام نور

آیین دادرسی مدنی ۱
جلیل غفاری

ویراستار علمی: دکتر ارسلان ثابت سمیدی

حروفچینی و نمونه خوانی: مدیریت تدوین
طراح جلد: فرزانه شعاع

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات دانشگاه پیام نور

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: چاپ چهارم آزمایشی شهریور ۸۴، چاپ اول آزمایشی (تجدید نظر شده) اردیبهشت ۱۳۸۵

شابک ۸ - ۱۸۷ - ۳۸۷ - ۹۶۴

ISBN 964 - 387 - 187 - 8

کلیه حقوق برای دانشگاه پیام نور محفوظ است.

قیمت: ۲۰۲۰۰ ریال

پیشگفتار ناشر

کتابهای دانشگاه پیام نور حسب مورد و با توجه به شرایط مختلف به صورت درسنامه، آزمایشی، قطعی، متون آزمایشگاهی، فرادرسی، و کمک‌درسی چاپ می‌شود. کتاب درسنامه (د) نخستین ثمره کوششهای علمی صاحب اثر است که براساس نیازهای درسی دانشجویان و سرفصلهای مصوب تهیه می‌شود و پس از داوری علمی در گروههای آموزشی، بدون طراحی آموزشی و ویرایش چاپ می‌شود. با تجدیدنظر صاحب اثر و دریافت بازخوردها و اصلاح نارساییها، درسنامه با طراحی آموزشی، ویرایش، و طراحی فنی - هنری به صورت آزمایشی (آ) چاپ می‌شود. با دریافت نظرهای اصلاحی، صاحب اثر در کتاب تجدید نظر می‌کند و کتاب به صورت قطعی (ق) چاپ می‌شود. در صورت ضرورت، در کتابهای چاپ قطعی نیز تجدید نظرهای اساسی به عمل می‌آید یا متناسب با پیشرفت علوم و فناوری بازنویسی می‌شوند. متون آزمایشگاهی (م) متونی است که دانشجویان با استفاده از آن و راهنمایی مربیان کارهای عملی آزمایشگاهی را انجام می‌دهند. کتابهای فرادرسی (ف) و کمک‌درسی (ک) به منظور غنی‌تر کردن منابع درسی دانشگاهی تهیه می‌شوند. کتابهای فرادرسی با تأیید معاونت پژوهشی و کتابهای کمک‌درسی با تأیید شورای انتشارات تهیه می‌شوند.

مدیریت تدوین

فهرست

پانزده هفده	یادداشت چاپ دوم دیباچه
۱	باب اول. مقدمه
۱	هدف کلی
۱	هدفهای رفتاری
۱	مقدمه
۳	فصل اول. کلیات
۳	بخش اول - تعاریف
۴	بخش دوم - تقسیمات علم حقوق
۵	بخش سوم - تقسیمات حقوق موضوعه
۶	بخش چهارم - تعریف آیین دادرسی مدنی
۷	بخش پنجم - فواید آیین دادرسی مدنی
۹	بخش ششم - تقسیم‌بندی درس آیین دادرسی مدنی
۱۱	باب دوم. سازمان قضایی
۱۱	هدف کلی
۱۲	هدفهای رفتاری
۱۳	فصل اول. تعریف و تاریخچه سازمان قضایی
۱۳	بخش اول - تعریف سازمان قضایی
۱۳	بخش دوم - تاریخچه سازمان قضایی
۱۴	بخش سوم - سازمان قضایی ایران در ادوار مختلف تاریخ
۱۸	فصل دوم. موقعیت سازمان قضایی به‌طور کلی و سازمان قضایی جمهوری اسلامی ایران
۱۸	مبحث اول - موقعیت سازمان قضایی به‌طور کلی (در ارتباط با تفکیک قوا)
۱۸	مبحث دوم - سازمان قضایی از نظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با تفکیک قوا
۲۰	مبحث سوم - حدود ضمانت اجرای تفکیک قوا

۲۰	بخش اول - موارد تضمین استقلال قوه قضائیه
	بخش دوم - موارد تضمین استقلال قوه مجریه (منع تجاوز و دخالت قوه مقننه و قوه قضائیه در قوه مجریه)
۲۲	بخش سوم - موارد تضمین استقلال قوه مقننه در مقابل قوه قضائیه (منع تجاوز و دخالت قوه قضائیه در قوه مقننه)
۲۳	
۲۴	فصل سوم. قوه قضائیه
۲۴	مقدمه
۲۵	کلیات - رئیس قوه قضائیه
۲۶	مبحث اول - وظایف رئیس قوه قضائیه
۲۶	بخش اول - وظایف رئیس قوه قضائیه در ارتباط با قوه قضائیه
۲۸	بخش دوم - وظایف رئیس قوه قضائیه در غیر امور قضایی
۳۱	بخش سوم - مسئولیت رئیس قوه قضائیه
۳۳	باب سوم. دادگستری از نظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۳۳	هدف کلی
۳۳	هدفهای رفتاری
۳۴	کلیات
۳۷	فصل اول. دیوان عالی کشور
۳۷	مبحث اول - وظایف دیوان عالی کشور
۳۸	مبحث دوم - شرایط و صفات رئیس دیوان عالی کشور و نحوه انتصاب و مدت تصدی وی
۳۹	مبحث سوم - تاریخچه (سیر تحول و تطور قانونی در رابطه با) دیوان عالی کشور
۴۱	بخش اول - تشکیلات دیوان عالی کشور
۴۳	فصل دوم. جایگاه دادرسرای دیوان عالی کشور در قانون اساسی و تشکیلات آن
۴۳	مبحث اول - جایگاه دادرسرای دیوان عالی کشور در قانون اساسی
۴۳	مبحث دوم - تشکیلات دادرسرای دیوان عالی کشور
۴۳	بخش اول - شرایط دادستان کل و نحوه انتصاب وی
۴۴	بخش دوم - ترکیب دادرسرای دیوان عالی کشور
۴۴	بخش سوم - دادرسرای یک هیئت غیرقابل تجزیه است
۴۴	مبحث سوم - وظایف دادرسرای دیوان عالی کشور
۴۷	فصل سوم. دادگاهها
۴۷	کلیات
۴۷	مبحث اول - طبقه بندی دادگاهها
۴۷	کلیات
۴۸	بخش اول - تقسیم دادگاهها از جهت مرجعیت
۴۹	بخش دوم - تقسیم دادگاهها از جهت تقسیم کار
۴۹	بخش سوم - تقسیم مراجع قضایی از جهت سلسله مراتب
	مبحث دوم - سیر تحول و تطور دادگاههای ابتدایی و تبدیل آن به دادگاههای عمومی (که به دعاوی حقوقی و کیفری رسیدگی می نمودند)

فصل اول. دادگاه عمومی حقوقی از دیدگاه قوانین آیین دادرسی مدنی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۷۹/۱/۲۸ و قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۸۱/۱/۲۸

۵۷

۵۷

۵۷

۵۸

۵۸

۵۸

۵۹

۶۰

۶۲

۶۲

۶۲

۶۲

۶۲

۶۳

۶۳

۶۳

۶۴

۶۴

۶۴

۶۵

۶۸

۶۸

۶۸

۶۸

۶۹

۶۹

۷۱

۷۱

۷۱

۷۱

۷۲

۷۲

۷۲

هدف کلی	۵۷
هدفهای رفتاری	۵۷
مبحث اول - سازمان دادگاههای عمومی حقوقی و صلاحیت ذاتی و محلی آن	۵۸
کلیات	۵۸
بخش اول - سازمان دادگاههای عمومی حقوقی	۵۸
بخش دوم - صلاحیت دادگاههای عمومی حقوقی	۵۹
مبحث دوم - قلمرو محلی دادگاههای عمومی حقوقی	۶۰
فصل دوم. راجعه به صلاحیت، وظایف دادگاه مرجوع الیه و مراجع حل اختلاف	۶۲
هدف کلی	۶۲
مبحث اول - اختلافات راجعه به صلاحیت و مراجع حل اختلاف	۶۲
بخش اول - اختلافات راجعه به صلاحیت	۶۲
بخش دوم - وظایف دادگاه مرجوع الیه	۶۲
مبحث دوم - مراجع حل اختلاف و ترتیب رسیدگی به قرارهای عدم صلاحیت	۶۳
بخش اول - مراجع حل اختلاف	۶۳
بخش دوم - ترتیب رسیدگی به قرارهای عدم صلاحیت	۶۳
فصل سوم. نوع دادرسی، نحوه یا ترتیب و تشریفات رسیدگی، ترتیب صدور رأی و مستند و مستدل بودن آن	۶۴
مبحث اول - نوع دادرسی، نحوه یا ترتیب و تشریفات رسیدگی	۶۴
بخش اول - نوع دادرسی	۶۴
بخش دوم - نحوه یا ترتیب و تشریفات رسیدگی	۶۵
بخش سوم - چگونگی دادرسی به طریق اختصاری	۶۸
مبحث دوم - مهلت صدور و انشاء رأی، مستند، مستدل بودن و مختصات آن	۶۸
بخش اول - مهلت صدور و انشاء رأی	۶۸
بخش دوم - مستند و مستدل بودن رأی	۶۸
بخش سوم - مختصات رأی	۶۹
بخش چهارم - نکات دیگری که در موقع صدور رأی لازم الرعایه می‌باشند:	۶۹
فصل چهارم. تعریف قرار، انواع، تقسیم‌بندی آنها، مختصات این قرارها و عدول از قرارهای اعدادی	۷۱
مبحث اول - تعریف قرار و انواع آنها	۷۱
بخش اول - تعریف قرار	۷۱
بخش دوم - انواع قرارها	۷۱
مبحث دوم - اقسام قرارها (تقسیم‌بندی) و فایده این تقسیم‌بندی	۷۲
بخش اول - اقسام قرارها	۷۲
بخش دوم - فایده این تقسیم‌بندی	۷۲

۷۳	مبحث سوم - مختصات این قرارها و عدول از قرارهای اعدادی
۷۳	بخش اول - مختصات این قرارها
۷۳	بخش دوم - عدول از قرارهای اعدادی
۷۵	فصل پنجم. واحدهای دیگر حوزه قضایی
۷۵	مقدمه
۷۶	بخش اول - بخش قضایی
۷۷	بخش دوم - بخش اداری
۷۹	بخش سوم - وظایف اداری رئیس شعبه دادگاه عمومی حقوقی
۸۱	فصل ششم. دادگاه خانواده (مدنی خاص)
۸۱	بخش اول - تاریخچه
۸۳	بخش دوم - سازمان دادگاه خانواده
۸۳	کلیات
۸۴	بخش سوم - صلاحیت دادگاه خانواده
۸۴	بخش چهارم - تجدیدنظرپذیری و فرجام‌پذیری احکام دادگاه خانواده
۸۷	فصل هفتم. نیابت قضایی
۸۷	هدف کلی
۸۷	هدفهای رفتاری
۸۷	مقدمه
۸۸	مبحث اول - انواع نیابت قضایی
۸۸	بخش اول - نیابت اجباری
۸۸	بخش دوم - نیابت اختیاری
۸۹	مبحث دوم - انجام نیابت در خارج از کشور
۸۹	بخش اول - وجود معاهده بین دولتمتبع قاضی معطی نیابت و مجری نیابت
۸۹	بخش دوم - معامله متقابل
۸۹	بخش سوم - نحوه اجرای نیابت در خارج از کشور
۹۱	باب پنجم. دخالت و تجاوز هر یک از سه قوه مقننه، قضاییه و مجریه در یکدیگر
۹۱	هدف کلی
۹۱	هدفهای رفتاری
۹۲	کلیات
۹۳	فصل اول. موارد انحراف از اصل تفکیک قوا
۹۳	کلیات
۹۳	مبحث اول - دخالت قوه قضاییه در قوه مجریه
۹۴	مبحث دوم - دخالت قوه قضاییه در قوه مقننه
۱۰۲	مبحث سوم - مواردی که قوه مجریه عهده‌دار امر قضایی است
۱۰۴	مبحث چهارم - مواردی که قوه مقننه عهده‌دار امر قضایی است
۱۰۵	مبحث پنجم - مواردی که قوه مجریه در قوه مقننه دخالت می‌کند.
۱۰۶	فصل دوم. مسئله تطبیق قوانین عادی با قانون اساسی و احکام اسلام
۱۰۶	کلیات

۱۰۶	مبحث اول - تطابق قوانین عادی با احکام شرع و قانون اساسی
۱۰۶	بخش اول - نظریه تطابق قوانین عادی با قانون اساسی
۱۰۷	بخش دوم - تطبیق قوانین عادی با احکام شرع
۱۰۷	بخش سوم - تفسیر قانون اساسی
۱۰۷	مبحث دوم - شرح و تفسیر قوانین عادی وسیله قوه مقننه و قوه قضائیه
۱۰۷	بخش اول - شرح و تفسیر قوانین عادی وسیله قوه مقننه
۱۰۸	بخش دوم - شرح و تفسیر قوانین عادی وسیله قوه قضائیه
۱۰۹	باب ششم. خصوصیات قوانین آیین دادرسی مدنی
۱۰۹	هدف کلی
۱۰۹	هدفهای رفتاری
۱۱۱	فصل اول. قوانین ماهوی و قوانین شکلی
۱۱۱	کلیات
۱۱۱	بخش اول - تعریف قوانین ماهوی
۱۱۱	بخش دوم - ماهیت دعوا
۱۱۲	بخش سوم - تعریف قوانین شکلی
۱۱۲	بخش چهارم - استفاده از قوانین ماهوی و شکلی در یک دعوا
۱۱۳	فصل دوم. وجه تمایز قوانین آیین دادرسی با سایر قوانین
۱۱۵	فصل سوم. قوانین آمره و قوانین مخیره
۱۱۷	فصل چهارم. قوانین آیین دادرسی مدنی از نظر حقوق عمومی و حقوق خصوصی
۱۱۸	فصل پنجم. قوانین آیین دادرسی مدنی از نظر قاعده عطف به ماسبق نشدن
۱۱۹	باب هفتم. مأمورین قضایی
۱۱۹	هدف کلی
۱۱۹	هدفهای رفتاری
۱۲۱	فصل اول. تعریف و اهمیت مأمورین قضایی
۱۲۱	مبحث اول - مأمورین قضایی و حقوق و حدود آنان
۱۲۲	مبحث دوم - شرایط و ترتیب ورود به خدمت قضایی
۱۲۲	کلیات
۱۲۳	بخش اول - شرایط ورود به خدمت قضایی
۱۲۴	بخش دوم - ترتیب ورود به خدمت قضایی
۱۲۶	بخش سوم - اشخاصی که از پذیرفته شدن محرومند
۱۲۷	فصل دوم. امتیازات مأمورین قضایی
۱۲۷	بخش اول - قاعده منع تغییر قضات
۱۲۸	بخش دوم - ترفیع قضات و شرایط آن
۱۲۹	بخش سوم - مصونیت مأمورین قضایی
۱۲۹	بخش چهارم - اشتغال به یکی از مشاغل (مقامات) قضایی

۱۳۳	فصل سوم. محدودیتهای مأمورین قضایی
۱۳۳	مبحث اول - کلیات
۱۳۳	بخش اول - ممنوعیت از فعالیت سیاسی مضر به مصالح نظام جمهوری اسلامی ایران
۱۳۴	بخش دوم - محدودیت از لحاظ محل خدمت
۱۳۵	بخش سوم - محدودیت از جهت اشتغال به وکالت
۱۳۵	بخش چهارم - مسئولیت انتظامی قضات
۱۳۶	مبحث دوم - تخلفات قضات
۱۳۶	مبحث سوم - دادرسی انتظامی قضات
۱۳۸	مبحث چهارم - دادگاه عالی انتظامی قضات
۱۳۹	مبحث پنجم - دادگاه تجدیدنظر انتظامی قضات
۱۴۰	مبحث ششم - مرجع درخواست اعاده دادرسی نسبت به احکام دادگاه عالی انتظامی قضات
۱۴۱	باب هشتم. دادرسی
۱۴۱	هدف کلی
۱۴۱	هدفهای رفتاری
۱۴۲	مقدمه
۱۴۳	فصل اول. سازمان دادرسی
۱۴۳	تاریخچه
۱۴۵	فصل دوم. تقسیمات کلی دادرسی
۱۴۵	مبحث اول - تقسیم دادرسی از جهت عمومی و اختصاصی
۱۴۵	مبحث دوم - تقسیم دادرسی از لحاظ سلسله مراتب
۱۴۶	بخش اول - دادرسی دیوان عالی کشور
۱۴۶	بخش دوم - دادرسی عمومی
۱۴۷	فصل سوم. خصوصیات دادرسی و وظایف آن
۱۴۷	مبحث اول - خصوصیات دادرسی
۱۴۷	بخش اول - وحدت دادرسی
۱۴۸	بخش دوم - استقلال دادرسی در برابر محاکم
۱۴۸	بخش سوم - موضوع سلسله مراتب
۱۴۸	مبحث دوم - وظایف دادرسی
۱۴۹	بخش اول - وظایف غیرقضایی دادرسی
۱۴۹	بخش دوم - وظایف قضایی دادرسی
۱۴۹	بخش سوم - مرجعیت استثنایی دادرسی در حکم
۱۵۰	بخش چهارم - دخالت دادرسی به عنوان ناظر کلی در حسن جریان محاکمه
۱۵۰	بخش پنجم - وظایف دادرسی در امور حسبی
۱۵۳	باب نهم. دوایر و اشخاصی که وابسته به قوه قضاییه (دادگستری) می باشند
۱۵۳	هدف کلی
۱۵۳	هدفهای رفتاری
۱۵۵	کلیات

	فصل اول. سازمان دفاتر دادگاهها و دادرها، مسئولیت و جهات رد و وظایف مأمورین اداری
۱۵۷	دادگاه و دادر
۱۵۷	بخش اول - دفتر دادگاه و دادر
۱۵۸	بخش دوم - مسئولیت انتظامی، جزایی و مدنی مأمورین دفاتر
۱۵۸	بخش سوم - جهات رد
۱۵۹	بخش چهارم - وظایف قضایی دفاتر دادگاه
۱۶۰	بخش پنجم - واحد اجرای احکام، صلاحیت مأمورین اجرا (دادورز)، اقتدار مأمورین اجرا، مسئولیت مأمورین اجرا، واحد ابلاغ و مأمورین آن
۱۶۳	فصل دوم. اداره دفتر دیوان عالی کشور
۱۶۴	فصل سوم. سایر واحدهای سازمان قضایی
۱۶۵	فصل چهارم. وکلا و کارگشایان
۱۶۵	مقدمه
۱۶۵	مبحث اول - وکلا
۱۶۵	کلیات
۱۶۷	بخش اول - سوابق وکالت در ایران
۱۶۸	بخش دوم - تشکیلات کانون وکلا
۱۷۱	بخش سوم - مجازاتهای انتظامی و تجدیدنظر آنها
۱۷۱	بخش چهارم - وظایف کانون وکلا
۱۷۲	بخش پنجم - ترتیب اخذ پروانه وکالت
۱۷۴	بخش ششم - موارد اخذ پروانه بدون کارآموزی
۱۷۵	بخش هفتم - محرومیت از اخذ پروانه وکالت
۱۷۶	بخش هشتم - مسئولیت و امتیازات وکلای دادگستری
۱۷۶	بخش نهم - مسئولیت وکلا (وکیل به معنی اخص و کارگشا)
۱۷۹	بخش دهم - امتیازات وکلا
۱۷۹	بخش یازدهم - تظاهر و مداخله در وکالت
۱۸۰	مبحث دوم - سایر قواعد عمومی مربوط به تخلفات وکلا
۱۸۱	مبحث سوم - حق الوکاله وکیل
۱۸۱	بخش اول - قرارداد حق الوکاله
۱۸۱	بخش دوم - حق الوکاله بر طبق تعرفه
۱۸۳	مبحث چهارم - کارگشا
۱۸۴	مبحث پنجم - معاضدت قضایی
۱۸۶	فصل پنجم. کارشناسان
۱۸۶	کلیات
۱۸۷	مبحث اول - کانون کارشناسان
۱۸۸	بخش اول - ارکان کانون
۱۹۲	بخش دوم - شورای کارشناسی
۱۹۲	بخش سوم - مراجع رسیدگی به تخلفات کارشناسان
۱۹۳	بخش چهارم - هزینههای کانون

۱۹۳	مبحث دوم - کارشناسان رسمی
۱۹۴	بخش اول - شرایط کارشناسی
۱۹۴	بخش دوم - رسیدگی به صلاحیت علمی و فنی متقاضیان کارشناسی
۱۹۴	بخش سوم - کارآموزی
۱۹۵	بخش چهارم - تجزید یا تمدید پروانه کارشناسی
۱۹۵	بخش پنجم - تکالیف کارشناس رسمی
۱۹۶	مبحث سوم - موارد تعقیب کارشناس
۱۹۶	بخش اول - موارد تعقیب انتظامی کارشناس
۱۹۸	بخش دوم - موارد تعقیب جزایی کارشناس
۱۹۹	بخش سوم - مسئولیت مدنی کارشناس
۱۹۹	مبحث چهارم - کارشناس غیر رسمی
۱۹۹	بخش اول - علت و طریقه انتخاب کارشناس غیررسمی
۱۹۹	بخش دوم - حدود اختیار و مسئولیت کارشناس غیررسمی
۲۰۰	مبحث پنجم - دستمزد کارشناسان
۲۰۰	مبحث ششم - حفظ حیثیت و احترام کارشناسان
۲۰۱	باب نهم. دعوای
۲۰۱	هدف کلی
۲۰۱	هدفهای رفتاری
۲۰۲	کلیات
۲۰۳	فصل اول. تعریف و شرایط دعوا
۲۰۳	مبحث اول - تعریف دعوا
۲۰۴	مبحث دوم - شرایط تحقق و اقامه دعوا
۲۰۴	بخش اول - شرایط تحقق دعوا
۲۰۵	بخش دوم - شرایط اقامه دعوا در مرجع قضایی
۲۰۹	مبحث دوم - انواع دعاوی
۲۱۱	فصل دوم. دفاع یا پاسخ خوانده
۲۱۱	بخش اول - تعریف دفاع
۲۱۲	بخش دوم - ایرادات و انواع آنها
۲۱۵	فصل سوم. دفاع به معنی اخص
۲۱۵	مبحث اول - تعریف دفاع به معنی اخص و نکاتی که برای تمیز دفاع در ماهیت از ایراد ضروری است.
۲۱۵	بخش اول - دفاع در ماهیت
۲۱۶	بخش دوم - دادگاه معمولاً باید قبل از رسیدگی به ماهیت تکلیف ایراد را معین کند
۲۱۶	بخش سوم - تصمیم دادگاه را که راجع به ماهیت دعوا و قاطع آن کلاً یا جزئاً باشد حکم می‌گویند
۲۱۶	بخش چهارم - جهت دیگر افتراق بین دفاع به معنی اخص و ایراد
۲۱۷	مبحث دوم - دعوای متقابل
۲۱۷	بخش اول - شرایط و تعریف دعوای متقابل
۲۱۹	بخش دوم - مزایای دعوای متقابل

۲۲۰	بخش سوم - تأثیر دعوای متقابل در صلاحیت دادگاه
۲۲۰	بخش چهارم - موعد تقدیم دادخواست متقابل واستعمال مدعی برای تهیه پاسخ و ادله خود
۲۲۱	فصل چهارم. انواع مختلف دعوای
۲۲۱	مبحث اول - دعوای عینی - دعوای شخصی - دعوای مختلط
۲۲۱	بخش اول - دعوای عینی
۲۲۱	بخش دوم - دعوای شخصی
۲۲۲	بخش سوم - دعوای مختلط
۲۲۲	مبحث دوم - دعوای منقول و دعوای غیر منقول
۲۲۲	بخش اول - تعریف
۲۲۲	بخش دوم - تشخیص دعوای منقول و دعوای غیر منقول
۲۲۳	بخش سوم - فایده این تقسیم بندی
۲۲۴	فصل پنجم. انتقال دعوا
۲۲۷	باب دهم. وکالت
۲۲۷	هدف کلی
۲۲۷	هدفهای رفتاری
۲۲۹	فصل اول. کلیات
۲۲۹	مبحث اول - وکالت در دعوا
۲۳۰	بخش اول - اختیاری بودن انتخاب وکیل
۲۳۱	بخش دوم - ترتیب انتخاب وکیل
۲۳۱	بخش سوم - تنظیم وکالت نامه
۲۳۲	مبحث دوم - حدود و اختیارات وکیل
۲۳۴	فصل دوم. پایان وکالت وکیل
۲۳۴	بخش اول - ضوابط اختیار موکل در عزل وکیل
۲۳۵	بخش دوم - ضوابط اختیار وکیل در استعفا از وکالت
۲۳۷	باب یازدهم. صلاحیت مراجع قضایی
۲۳۷	هدف کلی
۲۳۷	هدفهای رفتاری
۲۳۸	کلیات
۲۳۹	فصل اول. تعریف و انواع صلاحیت
۲۳۹	مبحث اول - تعریف صلاحیت
۲۴۰	مبحث دوم - انواع صلاحیت
۲۴۱	بخش اول - صلاحیت ذاتی یا صلاحیت مطلقه
۲۴۴	بخش دوم - صلاحیت نسبی
۲۴۸	فصل دوم. تقسیم دعوای بین دادگاههای عمومی
۲۴۸	کلیات
۲۵۰	مبحث اول - قواعد صلاحیت محلی که باید برای تعیین دادگاه صالح مراعات شود

۲۵۰	بخش اول - قاعده صلاحیت دادگاه اقامتگاه خواننده
۲۵۰	بخش دوم - مواردی که دادگاه محل اقامت خواهان صالح به رسیدگی است:
۲۵۲	بخش سوم - قاعده صلاحیت دادگاه محل مال غیر منقول
۲۵۲	بخش چهارم - صلاحیت دادگاه در مورد تعدد دعاوی و خواننده‌ها
۲۵۳	مبحث دوم - سایر قواعد استثنایی صلاحیت محلی
۲۵۳	بخش اول - صلاحیت استثنایی دادگاه عمومی تهران
۲۵۴	بخش دوم - تعیین مرجع ضمن قرارداد
۲۵۴	بخش سوم - دادگاه صالح در دعوا بطلان تقسیم
۲۵۵	بخش چهارم - دادگاه صالح در دعاوی مربوط به ترکه متوفی
۲۵۵	بخش پنجم - دادگاه صالح در دعاوی خسارت
۲۵۵	بخش ششم - دادگاه صالح در دعاوی اعسار
۲۵۶	بخش هفتم - دادگاه صالح در دعاوی مربوط به شرکتها
۲۵۶	بخش هشتم - دادگاه صالح در دعاوی توقف
۲۵۶	مبحث سوم - عدم صلاحیت محلی به علت تقسیم شهرهای بزرگ به حوزه‌های قضایی متعدد
۲۵۷	مبحث چهارم - عدم صلاحیت ذاتی (مطلقه) از دیدگاه قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب

۲۶۰	خودآزمایی
۲۶۵	پاسخ خودآزماییها
۲۶۶	پیوست. تاریخچه قانون‌گذاری در ارتباط با آیین دادرسی
۲۹۷	کتابنامه

یادداشت چاپ دوم

با گذشت مدتی نه چندان طولانی، قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳ با تغییرات و اصلاحات کمی و کیفی، جای خود را به قانون آئین دادرسی مدنی دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۹ داد. قانون اخیرالتصویب، گرچه براساس قانون آئین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۱۸ نوشته شده، معذک دارای کاستیهائی از جمله فقدان بعضی از مواد آئین دادرسی مادر، که قابل توجیه به نظر نمی‌رسد، می‌باشد. ولی با این وصف و با توجه به قانون اصلاح قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۸۱ که تا حدی مکمل آن است بالنسبه مفیدتر و قدرت جوابگویی آن نسبت به مسائل مبتلا به و رفع بعضی از نیازمندیها، بیشتر است. و چون به هر حال قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب، قانون حاکم و لازم‌الاجرا است و دانشجویان باید نسبت به آن آگاهی کامل پیدا نمایند و از طرف دیگر چاپ اول آئین دادرسی مدنی ۱ نایاب گردیده و بالاخص پیشنهاد همکاران و دانشجویان، اینجانب را بر آن داشت که آئین دادرسی مدنی ۱ را در حدود مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و آن هم با ملحوظ داشتن مصوبات جدید و توجه دادن دانشجویان به کمبودها و ارائه طریق جهت جبران آنها به نحوی که با اصول و موازین قانونی و شرعی انطباق بین داشته باشد، به انجام برسانم.

به ویژه که به منظور نیل به اهداف مزبور، لزوماً دانشجویان ابتدائاً باید با قوانین و مقررات شکلی آشنا شوند و سیر تحول و تطور آن و نیز وصول به نتایجی که از هر

حیث انتظار می‌رود باید به سادگی و روانی و حتی‌المقدور به دور از اشتباهات قانونی گذشته و انطباق کامل با مقررات هم اکنون لازم‌الاجرا، با مشکلی مواجه نشوند. علیهذا امید است که اساتید معظم و حقوقدانان عزیز و محترم اینجانب را از اطلاعات و پیشنهادهای سازنده خود، به جهت بهتر شدن آن و رفع نارسائی‌ها و لغزش و خطاهای احتمالی و تذکر تجربیات خویش که از گذشته و ضمن تدریس این کتاب حاصل شده است بی‌نسیب نگذارند.

جلیل غفاری ۱۳۸۴/۱/۲۰

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا لِمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ.
کلام ۱۱، مجید

دیباچه

از آنجایی که انقلاب اسلامی ایران تغییرات کمی و کیفی در کلیه شئون جامعه به وجود آورده و موجب شده که در اوضاع اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و سایر امور مربوط به آنها دگرگونی‌هایی پیدا شود الزاماً تغییر قوانین متناسب با این تحولات را باعث شده است و به این جهت برحسب زمان و شرایط خاص آن و تجربیات حاصله و با هدف انطباق (حتی‌المقدور) با قواعد و مقررات اسلامی، در قوانین مصوب تجدیدنظرهایی، حتی به کرات به عمل آمده است.

آیین دادرسی مدنی نیز از این کلیت مستثنی نبوده است و همین تغییرات سریع و بالنسبه ضرور (که می‌توان لااقل آن را یکی از علل عمده دانست) باعث شده که در مدت قریب به دو دهه که از انقلاب اسلامی می‌گذرد، هنوز کتابی که حاوی شرح کلیه قوانین و مقررات آیین دادرسی مدنی حاکم و لازم‌الاجرا که منطبق با سرفصل‌های تعیین شده از طرف شورای انقلاب فرهنگی و مورد استفاده نظری و عملی کارآموزان قضایی و وکالت و دانشجویان و سایر علاقه‌مندان باشد به رشته تحریر درنیامده است. احساس این کمبود و نیاز به وجود آن به ویژه برای دانشجویان عزیز دانشگاه پیام نور که از طریق مکاتبه و بدون حضور در کلاس (جز در موارد استثنایی) به تحصیل حقوق و از آن‌جمله آیین دادرسی مدنی مشغولند و نیز تشویق همکاران محترم دانشگاهی، اینجانب را بر آن داشت که سلسله تقریرات خود را در دانشگاه (متضمن شرح قوانین و

مقررات آیین دادرسی مدنی و متناسب با برنامه تنظیمی و زمانبندی شده تحصیل و تدریس (جمع‌آوری و تدوین و به صورت نوشته حاضر به دانشجویان عزیز و سایر علاقه‌مندان تقدیم نمایم. انشاءالله خوانندگان با توجه به این اصل که وجود ناقص بهتر از عدم صرف است، معایب و نواقص آن را به دیده اغماض بنگرند ولی برای رفع نقص و تکمیل آن در آینده اینجانب را مطلع و راهنمایی فرمایند که در این صورت بی‌نهایت سپاسگزار خواهم بود.

جلیل غفاری